

קרב לטקיה

קרב הטילים הימי הראשון בהיסטוריה

וראי. הייתה זו ספינת טורפדו סורית מדגם "כ-123". זוהי ספינת עץ קטנה באורך 18 מטר, חמושה במקלעי 14.5 מ"מ ובטורפדו, אשר לא יכולה להוות יריב של ממש לספינות הטילים הישראליות. לא נותר לה אלא לנסות ולנצל את מהירותה הגבוהה, ולהשתדל לחמוק מזרחה, חזרה אל החוף הסורי. בעצם התגלותה ביצעה למעשה ספינה זו את משימתה – התרעה מכ"מית בטווח רחוק יחסית מהחוף. משניתן האות פתחו כל הסטי"לים באש, ועד מהרה הושגו פגיעות שהאטו את קצב השיט של הספינה, עד שלבסוף נעצרה. כל המהלך הזה נמשך למעלה מחצי שעה, ואז החלו מתגלים סימנים של כלי שיט אויב מכיוון מזרח. מפקד השייטת לא רצה להשאיר את ספינת הטורפדו כשהיא צפה, ולכן הורה לאחת הספינות להישאר ולטבע סופית את המטרה לאור זרקור. שאר הכוח פנה מזרחה במהירות גבוהה, כדי לקדם את כלי השיט של האויב.

קרב הטילים הימי הראשון

תחילה נתגלתה מטרה גדולה, בטווח 10 מי"ל מן המרחק, כשהיא נעה צפון-מזרחה במהירות 15 קשר. היא זוהתה כמקשת סורית מדגם "ת-43" (ייעודה העיקרי – הטלת מוקשים, הדחי שלה 560 טון, והיא חמושה בשני תותחי 37 מ"מ וארבעה מקלעים דו-קניים 12.7 מ"מ, בעיקר להגנה מפני מטוסים). מטרה כזו הצדיקה כבר ירי טילים. היה זה הירי הראשון של טילי "גבריאלי" על מטרת אויב, ואולי ניתן למצוא סמליות בכך, שהפגיעה הראשונה הושגה מטיל שירתה אח"י "רשף" – ספינת הטילים הראשונה שנבנתה כולה בארץ ושהושקה רק שמונה חודשים קודם לכן (פברואר 1973). נורו שני טילים בזה אחר זה, וכעבור זמן קצר דווח מגשר אח"י "רשף" למפקד: "יש פגיעות, רואים בהקל!" אך הדיווח הבא היה דרמטי עוד יותר: "טיל, טיל, טיל!"

קריאה זו תורגלה מאות פעמים באימונים, מאז טובעה המשחתת "אילת" מול חופי צפון סיני באוקטובר 1967, על-ידי ארבעה טילי "סטיקס" שנורו עליה מספינת טילים מצרית. הקריאה מהווה אות לפיצוץ פעולות התגוננות, שחיל הים פיתח במרץ רב מאז אותו מקרה טראגי. אלא שהפעם לא היה זה תרגול. בעור תשומת לבו של הכוח מרוכזת במקשת, נתגלו פלעט בדורס-מזרח ווג כדורי אש וזהרים, הולכים וקרבים. לא היה מקום לספק. היו אלה טילי "סטיקס" שנורו על-ידי ספינות טילים סוריות. המקשת הבוערת נעוצה, וארבע הסטי"לים פנו והסתערו לכיוון ממנו באו הטילים. עוד הטילים הראשונים באוויר, נורה מטח טילים נוסף על-ידי האויב. על מסכי המכ"ם התגלו שלוש מטרות שזוהו כספינות טילים סוריות, אלא שהטווח אליהן היה עדיין גדול מלאפשר ירי טילי "גבריאלי", שכן בעת

נטרול היתרונות של כלי האויב, בעיקר טווח הטיל הרוסי שהיה עדיף. ספינות הטילים הישראליות תוכננו להילחם בכוחות עצמם איים בים, ובכך גם לאפשר נקיטת יזמה התקפית. לאחר שפותחה התורה, היא הוטמעה בתרגולים ואימונים במתקני חוף ובים, תוך כוונות מתמדת לקראת הפעלה אפשרית, אשר אכן נודמנה במלחמת יום הכיפורים. עתה נותר "רק" ליישם את הכל. חדר ביטחון בכוחותיו בחר חיל הים בגרסה התקפית: "לחפש את האויב ולהשמידו", ובכך להבטיח שליטה ימית.

ההכנות לתקיפה

במסגרת היערכות חיל הים למלחמה אפשרית יצאו צהרי יום הכיפורים ווג סטי"לים לאזור החוף הסורי לצורכי התרעה. שלוש ספינות טילים נוספות, בפיקוד מפקד השייטת, יצאו בשעה 1543 (כאשר כבר היה ברור שמדובר במלחמה) לחבור עם הוגו כשמשיתתן – תקיפת יעדים בחוף הסורי על-ידי משיכת כוחות מהצי הסורי והשמד-תם. מראש ננקטה גישה התקפית: לנהל את המלחמה עם האויב במבואותיו, ולשלול ממנו את הרצון ואת היכולת לנקוט יזמה משלו. לפנות ערב חבר הכוח מול חופי צפון לבנון, ונע צפונה במהירות גבוהה, כשהוא נפרש במבנה רחב לאיתור.

היתקלות ראשונה

בשעה 2228, בהיות הכוח 30 מיל מערבית לנמל לטקיה, הנמל העיקרי של סוריה והבסיס הראשי של הצי שלה, גילתה לפתע הספינה המובילה בוג המערבי מטרה קטנה מכ"ם מכיוון צפון-מערב בטווח ארבעה מילין. המטרה הייתה חשוכה, עובדה שהחשידה אותה ככלי שיט עוין, אך קשה היה להאמין שכלי שיט כה קטן יימצא לבדו בטווח כזה מהחוף.

בשעה 2230 הורה מפקד השייטת לספינת הפיקוד לירות צרור פגזים מתותחיה, כדי לבחון את תגובת המטרה, וזו אכן לא אחרה לבוא. המטרה השיבה באש ופתחה במנוסה במהירות גבוהה מזרחה. עתה היה הזוהר

חזקה על חיל שמלחמה היא מבחנו העליון, ותוצאותיה מהוות אמת-מידה מוחלטת לגבי מוכנותו, הן באמצעי הלחימה והן, ובעיקר, בתורת הלחימה אשר פיתח, תרגל ויישם. מבחינה זו מצאה מלחמת יום הכיפורים את חיל הים בשיא מסוים. החיל השלים תהליך ארוך של פיתוח תפיסת לחימה ייחודית, ובמידה רבה חדשנית, המבוססת על ספינות שנבנו אמנם במספנה זרה, אך היו פרי מחשבה ישראלית מקורית, ותאמו את האופי הישראי לי ואת המשאבים שיכלה המדינה להקדיש לכך.

הרוסים היו הראשונים אשר שילבו טילי ים-ים בלחמת הצי שלהם. הרעיון היה להשתמש בכלי שיט קטנים וזולים אשר יגייחו מחסות החוף וישמידו אניות צי גדולות באמצעות נשק מדויק וקטלני כטילים. הכלים נשלטו מהחוף, ומבחינה זו היוו הרחבה של מערך הגנת החוף. בהיעדר טיל מתאים, נטו במערב לענות על איום זה בעזרת ספינות מהירות נושאות תותחים מכורקים, ולהתבסס על עצמה אווירית מושטת.

ה"גבריאלי" הישראלי היה טיל ים-ים ראשון שפותח במערב, ותכונותיו אפשרו לו לפגוע מלבד באניות גדולות גם בספינות הטילים הקטנות והמהירות מדגם "אוסה" ו"קומאר" שסיפקו הרוסים לגרורותיהם, בכללן מצרים וסוריה. אך לא רק בכך התמצה היתרון של ספינת הטילים הישראלי. הספינה עצמה עלתה על הספינות הרוסיות בכל התכונות: מהירות, טווח, שיוט, עמידה בתנאי ים, וכנראה גם אמינות. נוסף על כך צוידה ספינת הטילים באמצעי גילוי אלקטרוניים משוכללים ותוכנה לשליטה ותפעול יעילים.

אך החשוב מכל היה – פיתוח תורת לחימה שתנצל היטב את יתרונות הכלי תוך

פחות משעה התאמתו מרבית ההנחות שמאחורי תפיסת הלחימה שפיתח חיל הים. הצוותים שעשו דרכם בספינות חזרה לחיפה חשו בכך, אך התקשו לעכל את המשמעות. יות. הטיב לבטא זאת מפקד חיל הים דאז בעת התחקיר הראשוני: "...אתם המומים, וגם אני מתחיל להיות קצת המום. אבל אני מלא הערכה, ואני שמח שזכינו להוכיח שהמערכת הזאת, עם עוד הרבה שיפורים שנכניס בה, היא מערכת שיכולה לעבוד..."

לראשונה בהיסטוריה התבססה טקטיקת הלחימה על ניהול ירי טילים משני הצדדים. אמנם גם קודם לכן התרחשו מספר קרבות בהם נורו טילים על כלי שיט, אך הפעם התבססה על כך טקטיקת הלחימה. מכאן ואילך שוב אי אפשר לנהל לחמה ימית כבעבר, טווחי הלחימה התארכו אל מעבר לאופק, ואמצעי ההטעיה והשיבוש הפכו למרכיב הטקטי העיקרי.

בזירת מלחמת יום הכיפורים הייתה לכך השפעה מידית. הצי הסורי נמנע מלצאת ללב ים, והסתפק בירי טילים מפתחי נמליו, תוך הפקרת החוף הסורי, וממילא גם מרחבי הים הפתוח, לספינות חיל הים הישראלי.

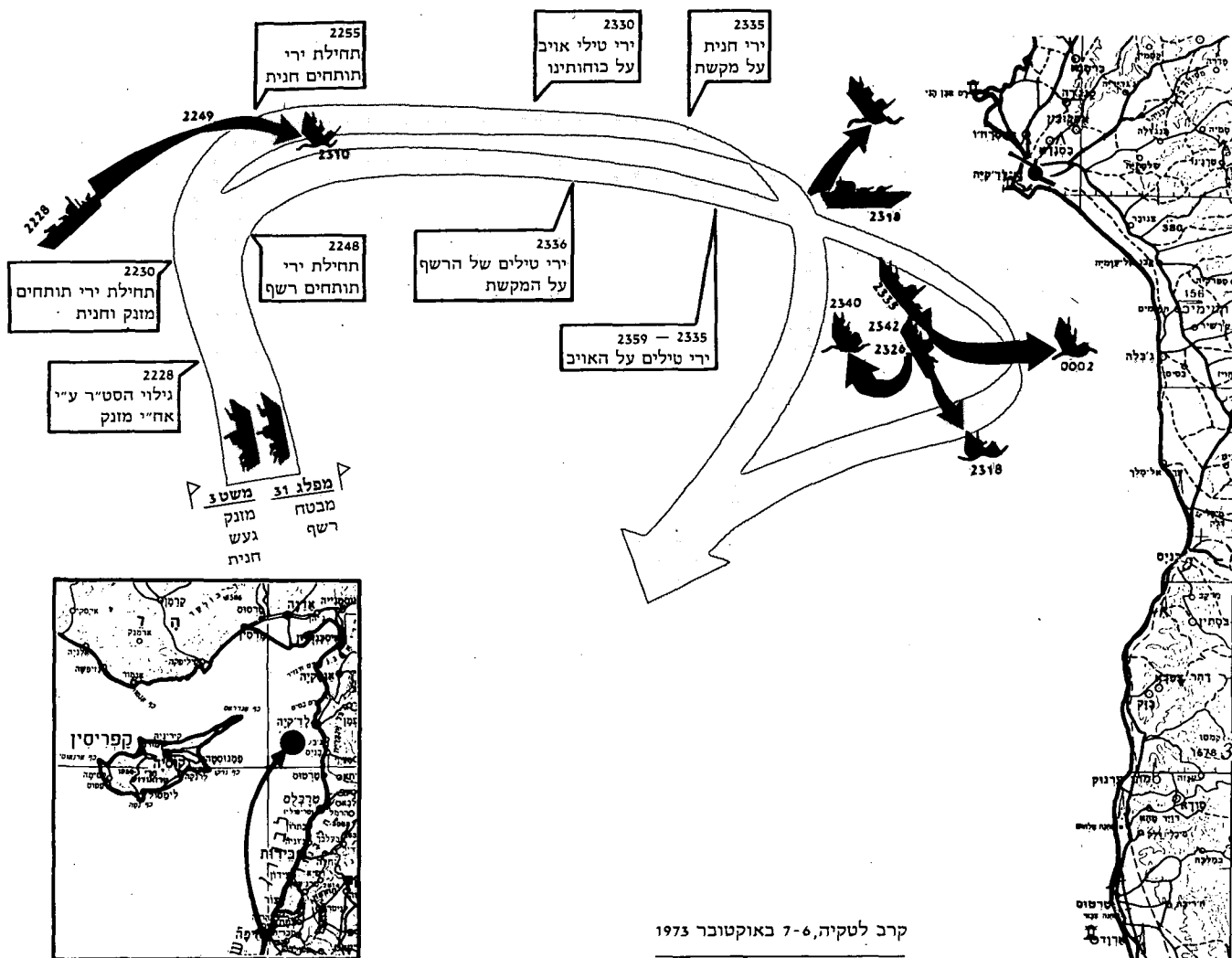
בעת קרב הטילים שהתפתח נותק אתה הקשר, והתעורר חשש שנפגעה. חלפו מספר דקות מורטות עצבים, אך לבסוף חודש הקשר, ומפקד השייטת הורה לה להצטרף לכוח, ובדרכה לטבע סופית גם את המקשת, אשר עדיין צפה על פני המים כשהיא בוערת. שוגר אליה טיל, ולאחר שזה פגע הוחל גם בירי עם התותח. נראו התפוצצויות רבות, והיא החלה נוטה על צדה, עד שלבסוף נעלמה מעל מסכי המכ"ם. גורל ספינת הטילים השלישית לא היה טוב מזה. בניסיונותיה להתחמק עלתה על שרטון בקרבת החוף, והחלה לשמש מטווח תותח חים. נורו עליה מאות פגזים, והיא לא נעזבה לפני שבערה כולה מחרטום עד ירכתיים. ב-0045 פנה כל הכוח במהירות גבוהה לדרום מערב, ועזב את אזור החוף הסורי.

סיכום

תוצאות הקרב המידיות לאויב היו: אבדן ספינת טורפדו, מקשת ושלוש ספינות טילים. כוחותינו לא סכלו אף פגיעה אחת! מעטים הקרבות בהיסטוריה הימית עם תוצאות כה חד-משמעיות. בפרק זמן של

מלחמת יום הכיפורים לא הגיע עדיין טווח טיל זה אף למחצית הטווח של ה"סטיקס". טילי האויב החטיאו; מהם נפלו למים בקרבת הספינות, ומהם התפוצצו באוויר מפגיעות תותחים ומקלעים. הטווח בין שני הכוחות הלך והצטמצם, ובשעה 2348 הייתה זו שוב אחי "רשף" שהגיעה ראשונה לעמדת ירי. יתר הספינות הצטרפו מיד, וגם האויב פנה ושיגר מטח טילים נוסף. שני הכוחות היו עתה בעיצומו של קרב היסטורי. טילים התעופפו מכל עבר, כשהם חולפים זה על פני זה. טילי "גבראל" עם להבה קטנה טסו נמוך מעל לים, וטילי "סטיקס" מעליהם בכיוון ההפוך עם להבה גדולה הרבה יותר. אלא שפגיעות הושגו רק בצד אחד. שתי ספינות טילים של האויב נפגעו מירי של מספר ספינות בו זמנית, ומיד נעלמו ממסכי המכ"ם. ספינת הטילים השלישית פנתה במהירות גבוהה לכיוון החוף הקרוב ביותר, בניסיון להתחמק.

השעה הייתה כבר 5 דקות לאחר חצות. עוד קודם לכן, בעת מטח הטילים הראשון של הסורים, דווחה הספינה שהושארה מאחור על סיום הטבעת ספינת הטורפדו.

קרב לטקיה, 6-7 באוקטובר 1973